

transparant

EDITORIAL

Er roert entwat, zeg ik je. Zie jij het ook? Doe je mee?

Paus Franciscus laat ons niet gerust. Hij blijft ons oproepen om op weg te gaan: een synodale weg. Hij vraagt ons in het *Vorbereidende Document voor een synodale Kerk: gemeenschap, participatie en zending* om op regionaal niveau gesprekken te organiseren. Iedereen die zich lid voelt van het Volk van God kan deelnemen. De centrale uitgangsvraag is:

Waar zie je vandaag al een synodaal proces in jouw lokale Kerk en hoe denk jij dat de Heilige Geest ons daarin wil laten groeien?

Op 17 oktober werd in alle bisdommen wereldwijd – en dus ook in Vlaanderen – het startschot gegeven voor het synodale proces. De voorbereidende diocesane fase rondt af in maart 2022; we hopen dat je eraan deelneemt. Daarna zullen we samen hoopvol uitkijken naar het verdere verloop van de synode die in Rome eindigt in 2023.

Het gebed *Adsumus Sancte Spiritus* wordt van oudsher gebruikt op concilies, synodes en andere kerkelijke bijeenkomsten. Ook elke zitting van het Tweede Vaticaans Concilie begon ermee. Paus Franciscus roept op om dit gebed telkens te bidden bij de start van een bijeenkomst in het kader van de synodale weg en zo de Heilige Geest uit te nodigen om ook nu te werken in de vele groepen die nadenken over de vragen van het voorbereidende document, ‘zodat we een gemeenschap en een volk van genade mogen zijn’. Het gebed begint zo:

**Wij staan voor U, Heilige Geest,
in Uw naam komen we samen.
U die onze raadgever zijt,
kom tot ons, sta ons bij, woon in onze harten.
Leer ons wat we moeten doen
en toon ons de weg die we samen moeten volgen. (...)
Geef ons de gave van onderscheiding:
dat we ons laten leiden door wat waar en goed is
zonder dat vooroordelen onze daden beïnvloeden.**

Betrokken in dialoog

Als IPB willen wij de ‘synodale’ oproep van paus Franciscus actief ondersteunen. Wij zetten het werk van de voorbije 50+1 jaar verder en organiseren in december een colloquium KERK 2030. Op de achterzijde vind je de uitnodiging. We hopen je daar te ontmoeten om samen een stukje weg af te leggen en te komen tot enkele speerpunten voor onze Kerk van de toekomst.

We beloofden op onze viering van 50 jaar ook een boek. Met veel trots kan ik vertellen dat het in druk is. Het boek *Betrokken in dialoog* vertelt de geschiedenis van 50 jaar IPB, met een focus op de werking in de voorbije 10 jaar en legt de ‘synodale draad’ bloot die doorheen de IPB-activiteiten loopt. Het laatste deel van het boek toont hoe het platform *Space for Grace* door steun aan innovatieve projecten bouwt aan de vitaliteit van geloofsgemeenschappen.

Zalig zij ... want ...

De herfst is in het land, de winter lonkt. We bereiden ons voor op het feest van Allerheiligen en lezen de zaligspreekingen als belofte en levensweg. De belofte die Jezus ons toezegt, de heerlijke toekomst waar we naartoe mogen leven, vinden we telkens in het tweede versdeel van elke zaligspreeking. De levensweg die we bewandelen om deel te krijgen aan deze belofte hoor je in het eerste versdeel. We vieren het feest van alle heiligen. Met hen wandelen wij in het voetspoor van Jezus, de Christus. Zijn weg gaan we, daar is het ons om te doen. Christen-zijn, een eretitel die we mogen dragen. Laten we er fier op zijn!

Met Allerzielen gedenken we onze geliefde overledenen vanuit het grote vertrouwen dat voor hen de Hemel openging en zij mogen leven bij Hem die wij Vader noemen. We dragen hen in ons hart.

Mogen het intense dagen zijn in verbondenheid met elkaar!

Christa Damen, voorzitter

Constructief overleg vanuit verschillen

Zaterdag 2 oktober startte de bijeenkomst van het IPB in Antwerpen met een feestelijke noot. Na lange tijd online samenkomen, konden de leden elkaar opnieuw live ontmoeten en werden ze onthaald met koffiekoeken voor het jubileum van 50+1 jaar IPB. Zestig deelnemers volgden daarna een inhoudelijke inbreng door Annemarie Gielen van Pax Christi Vlaanderen over geweldloze communicatie en omgaan met conflicten. Aan het einde van de voormiddag werd de derde projectoproep van *Space for Grace* in herinnering gebracht en volgde een hele reeks pastorale mededelingen. De lange lijst van initiatieven en uitnodigingen maakte duidelijk dat vele organisaties en bewegingen na een gedwongen periode van beperkingen weer volop actief en creatief bezig zijn.

Omgaan met verschillen

In het kader van het wereldwijde synodale traject waartoe paus Franciscus de Kerk uitnodigt, koos het IPB om verder na te denken over kwaliteitsvol overleg. Naarmate een groep meer divers is, zullen de visies en overtuigingen van de leden verder uit elkaar liggen. Dat maakt het luisteren soms moeilijk. En soms lijkt het verschil een gemeenschappelijke besluitvorming onmogelijk te maken. Om te reflecteren over hoe je dan tot een constructieve dialoog kan komen, werd beroep gedaan op Pax Christi Vlaanderen. Annemarie Gielen reikte een theoretisch kader aan gebaseerd op inzichten over geweldloze communicatie van Marshall Rosenberg en Pat Patfoort. Ze liet ons ook kennismaken en oefenen met het *Rad om anders te kijken*.

Van bij de start van de uiteenzetting werd een actieve deelname van de aanwezigen verwacht. In groepjes van 2 of 3 konden we uitwisselen over de begrippen geweld en onrecht en de emoties die daarbij bij ons opkomen. Wanneer we de antwoorden in de grote groep samenbrachten, werd duidelijk dat geweld en onrecht sterk verwant zijn met elkaar. Geweld werkt onrecht in de hand en omgekeerd kan onrecht leiden tot geweld. Een schema van Pat Patfoort leerde ons kijken naar de effecten van geweld. Het kan escaleren en leiden tot meer geweld of het kan zich verplaatsen. Dan reageer je het ondergane geweld af op mensen uit je omgeving of op jezelf door het op te kroppen. De vraag stelt zich dus hoe we de energiestromen van geweld op een andere manier kunnen aanwenden.

Dat bracht ons bij het begrip geweldloosheid. Annemarie Gielen stelde voor om elkaar te vertellen waarmee we het woord geweldloosheid associëren. Het was opvallend hoe dit bijna alleen positieve reacties uitlokte: respect, begrip, geduld, oplossingsgericht, geven en nemen ... Iemand formuleerde het met een sprekend beeld: het is de capaciteit om de energiebal van geweld die op je afkomt te ontwijken, om verbinding te maken door de boosheid heen.

De dialoog aangaan

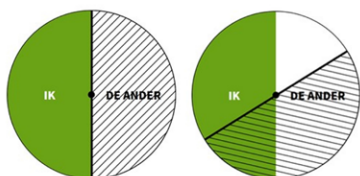
Om geweldloos te kunnen communiceren is het belangrijk om in verbinding te staan met je eigen gevoelens en behoeften. Wie van daaruit in dialoog gaat, spreekt vanuit zichzelf en laat zich kennen. Dat werkt ontwapenend en nodigt de ander uit om hetzelfde te doen. Verschillen in mening op zich zijn niet problematisch maar ze kunnen leiden tot conflicten die dan aanleiding kunnen geven tot geweld. Conflicten kunnen ook veroorzaakt worden door misverstanden. Vooroordelen, gebrekkige communicatie, onwetendheid, eigenbelang, wantrouwen: het zijn allemaal herkenbare elementen die zorgen voor conflictsituaties. Waar mensen samenleven zijn verschillen en misverstanden onvermijdelijk. Soms zijn we ons er niet van bewust dat de andere persoon of groep lijdt onder een situatie die we zelf niet als conflict ervaren. Soms weten we wel dat er een probleem is maar zijn we geneigd om naast elkaar verder te

© Jeroen Moens

doen en het conflict dood te zwijgen uit angst voor de confrontatie. Het vraagt moed om in bestaande scheefgelopen toestanden de dialoog weer aan te gaan. Gelukkig zijn er mensen die het aandurven om een eerste stap te zetten. En met wat hulp van buitenaf lukt het soms ook beter.

Het Rad om anders te leren kijken

Na de koffiepauze introduceerde Annemarie Gielen het Rad om anders te leren kijken. Dat is een instrument om een geweldvrije dialoog te starten. Het is gebaseerd op het gedachtegoed van Jean en Hildegard Goss-Mayr en kan in heel uiteenlopende contexten toegepast worden: in het gezin, de familie, de vriendenkring, op school, in een vereniging of bedrijf. Het helpt om kleine conflicten en misverstanden niet te laten verharderen en uitgroeien tot grote conflicten. Het visualiseert de 2 partijen in een conflict als 2 helften van een cirkel. Een tweede cirkel draait daar bovenop en is aan de ene kant transparant en aan de andere kant donker gestreept. Door te draaien aan de bovenste schijf veranderen de verhoudingen van licht en donker voor de beide partijen en komt er meer evenwicht. De lijn tussen de twee helften, die eerst een muur leek, wordt als het ware een brug die verbindt. Dit werkinstrument werd recent gedigitaliseerd en de IPB-leden kregen de primeur van de online toepassing die Pax Christi beschikbaar maakt op <https://paxchristi.be/nieuws/digitaal-rad-om-anders-te-leren-kijken>.

Rad om anders te leren kijken

Een conflict zet een muur tussen 2 personen of groepen. Schematisch kan je zeggen dat we daarbij de eigen positie zien als de juiste (licht) en die van de ander als de verkeerde (doorstreept). Om tot een dialoog te komen is het goed om eerst mentaal enkele voorbereidende stappen te zetten en dan pas in gesprek te gaan. We proberen ons in een eerste stap te verplaatsen in de andere partij en daar iets positiefs te zien. Zo komt er licht aan de andere kant. Tegelijk kijken we in een volgende stap naar de eigen verantwoordelijkheid in het conflict en erkennen wat we zelf niet zo goed hebben gedaan. Er zit een stuk duisternis aan onze kant. Voor sommige mensen kan dat moment een valkuil zijn omdat ze geneigd zijn alle schuld bij zichzelf te leggen. Het is dus belangrijk om de eigen grenzen te respecteren. Het is de bedoeling dat je tot een soort evenwicht komt waarbij licht en donker aan beide kanten voorkomen. In een volgende stap brengen we de eigen behoeften en verlangens onder woorden en doen beroep op de ander met een vraag. Sleutelwoorden voor deze verbindende taal zijn:

Wat misleidt of hindert ons om te luisteren en te begrijpen?

- Veronderstellingen
- Eigen angst en wantrouwen
- Interpretaties
- Tradities of cultuur
- Gebrekkige communicatie (ruis)
- Tekort aan woordenschat
- De 'balk in onze eigen ogen'
- Eigen opvoeding
- ...

- ik stel vast - ik voel hierbij - ik heb nood aan - ik vraag. Als je durft te vertellen waarom het conflict je raakt en wat je zou willen, stel je jezelf kwetsbaar op. Je formuleert jouw voorstel om uit het conflict te geraken als een vraag aan de ander. Je legt je zienswijze niet op maar luistert naar de inbreng van de andere partij en gaat samen op zoek naar een uitweg.

Synodaal op weg

Via vragen van de aanwezigen werd duidelijk dat dit instrument ook kan gebruikt worden door personen die niet zelf in het conflict betrokken zijn maar die als bemiddelaar willen optreden. Door de verschillende stappen eerst mentaal te doorlopen, beginnen beide partijen anders aan de dialoog. Maar zelfs als slechts één partij zich mentaal heeft voorbereid op het gesprek, kan dat zeer vruchtbaar zijn omdat het een geweldarme communicatie mogelijk maakt.

Wanneer in het conflict waarden in het gedrang zijn, is ook daar een geweldvrije discussie belangrijk. Door op zoek te gaan naar een gemeenschappelijk groter belang of door af te dalen naar diepere drijfveren, wordt het vaak mogelijk om het eigen gelijk los te laten en open te luisteren.

De inbreng van Annemarie Gielen sluit aan bij de grondhoudingen die noodzakelijk zijn om synodaal op weg te gaan. Ook daar staat het luisteren centraal en worden werkvormen gezocht om open te staan voor wat Gods Geest, de groepsleden en de bredere context te zeggen hebben. Dat luisteren houdt in dat we onderkennen welke gevoelens er in onszelf leven en welke behoeften ons drijven. Samen onderscheiden vraagt fijngevoeligheid om te zien wat verbindend werkt en het gemeenschappelijke belang dient. Wanneer het gesprek respectvol verloopt, kan een besluit dat niet overeenkomt met de eigen opvatting toch aanvaardbaar zijn omdat het gegroeid is in dialoog.

Geweldloze communicatie en het werkinstrument dat ons werd voorgesteld, kunnen ons zeker helpen om in de komende maanden meer vertrouwd de dialoog aan te gaan en volop in te zetten op de diocesane impulsen om synodaal op weg te gaan.

Carine Devogelaere

Colloquium KERK 2030

'De weg van de synodaliteit is de weg die God van de Kerk van het derde millennium verwacht,' zei paus Franciscus in een toespraak in 2015. Om te ontdekken waar de Geest ons naartoe stuwt, organiseert het IPB in samenwerking met het Academisch Centrum voor Praktische Theologie van de KU Leuven een colloquium op zaterdag 4 december 2021.

De dag start met een gemeenschappelijke inleiding over het synodaal elan in de wereldkerk. Daarna krijgen de deelnemers de kans om twee werkwinkels mee te maken. 'Gedeeld leiderschap' en 'maatschappelijke relevantie van christenen' zijn thema's waarover we in gesprek gaan met de bedoeling om speerpunten voor de Kerk van 2030 te onderscheiden. Die worden zichtbaar gemaakt

in een gemeenschappelijk vierend slotmoment. De dag eindigt met de voorstelling van het IPB-boek *Betrokken in dialoog* en met een receptie.

Leuven, Maria-Theresiacollege
4 december van 9u tot 16u.

Meer info en inschrijving via onze website.

Derde projectoproep van Space for Grace

Space for Grace lanceerde in september in Vlaanderen en Brussel een derde oproep. "We willen verder gaan op de ingeslagen weg, en tegelijk nog gericht zoeken naar echte *Space for Grace*-projecten", aldus Pieter Vandecasteele, programmaverantwoordelijke Porticus. "Dat zijn projecten die tegelijk baanbrekend creatief zijn én ons iets kunnen leren over hoe een parochie er in de toekomst zal uitzien." In Evangelii Gaudium pleit Paus Franciscus ervoor om de comfortabele pastorale norm van 'men heeft het altijd zo gedaan' achter zich te laten: "Ik nodig iedereen uit om durvend en creatief te zijn bij dit noodzakelijk herdenken van de doelstellingen, de structuren, de stijl en de methoden van de evangelisatie binnen de eigen gemeenschappen" (EG33).

"We willen kandidaten al tijdens de 'ontwikkelfase' ondersteunen, en bieden daarom de mogelijkheid om met een innovatiecoach in gesprek te gaan", kondigt projectcoördinator Raf Lust aan. Een innovatiecoach is een creatieve sparringpartner, een soort kritische maar constructieve vriend. Het is niet zijn of haar rol om aanvraagformulieren in te vullen, maar wel om met geloofsgemeenschappen op weg te gaan en zo ideeën te verscherpen, vernieuwing te stimuleren, te inspireren.

De projectoproep loopt tot midden december 2021. Eind januari 2022 wordt de derde selectie bekendgemaakt.

Meer info op de website www.spaceforgrace.be.
De projectcoördinator is te bereiken via raf.lust@spaceforgrace.be en 0479/299.312.